

MW-2/56/PW

de Nationale
ombudsman

Wetgeving 116 ad

De minister van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Deur n.g. DCC nips
aan DW

Ministerie van Justitie	
DNOR/DIV/OAB/AL OD	
Dossier	W125.12/1072945
Datum	27 MEI 2011
Nummer	11569 P351
Arrest	

[Handwritten signature]

Geachte heer Opstelten,

Op 7 april 2011 zond u mij, mede namens uw ambtgenoot van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ter advisering het concept wetsvoorstel tot wijziging van de Gemeentewet, de Wet wapens en munitie en de Politiewet 201x. Het wetsvoorstel ziet op verruiming van de fouilleerbevoegdheden van de politie. U verzoekt mij voor 1 juni 2011 te reageren.

Ik stel het op prijs dat u mij betreft in uw consultatie. Zoals u bekend, verricht ik op dit moment samen met de Gemeentelijke Ombudsman Amsterdam en de gemeentelijke ombudsman Rotterdam onderzoek naar de uitvoeringspraktijk van preventief fouilleren.

In het onderzoek tekenden zich de volgende aandachtspunten af.

1. Het middel preventief fouilleren wordt steeds vaker in verschillende situaties ingezet. De inzet van het middel lijkt op te schuiven van inzet in gebieden met een abstract veiligheidsrisico naar een inzet in situaties waar een concreet veiligheidsrisico aanwezig is. Uit ons onderzoek komt het beeld naar voren dat naarmate het veiligheidsrisico concreter wordt, het aselectieve karakter van preventief fouilleren steeds meer aan betekenis lijkt in te boeten. Immers hoe concreter het veiligheidsrisico, hoe concreter de politie-informatie is met betrekking tot het profiel van de mogelijke geweldplegers of wapenbezitters. De vraag die zich opdringt is met welk doel preventief fouilleren in deze verschillende situaties wordt ingezet en wat dat betekent voor eventuele criteria voor selectie.
2. Preventief fouilleren dient een goed doel, maar vormt tegelijkertijd een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van burgers. De bevoegdheid tot preventief fouilleren berust daarom op een getrappt systeem met daarbij verschillende beoordelings- en verantwoordingsmomenten, waarbij steeds de proportionaliteit en subsidiariteit worden gewogen. Vanuit de behoorlijkheid hecht ik grote waarde aan deze proportionaliteits- en subsidiariteitstoets. Bij mij bestaat forse twijfel of in de praktijk reële inhoud aan deze waarborgen voor de burger wordt gegeven.

Postadres
Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag
Tel: (070) 358 35 83
Fax: (070) 360 75 72
bureau@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

Doorkiesnummer
(070) 358 36 25 NB/sei

Datum
26 mei 2011

Ons nummer
2011.00047 011

Uw brief
7 april 2011

Uw kenmerk
5692433/11/6

Bijlagen

Behandelend medewerker

Onderwerp
concept wetsvoorstel verruiming
fouilleerbevoegdheden

Ons nummer
2011.00047 011

2

In het onderzoek komt verder naar voren dat het wenselijk wordt geacht om preventief fouilleren meer gericht in te zetten door middel van korte, snelle acties, bedoeld voor spoedeisende situaties waar een concreet veiligheidsrisico aanwezig is, ook wel de 'korte klap' genoemd. In die zin lijkt het concept wetsontwerp aan te sluiten bij de bevindingen van de ombudsmannen dat preventief fouilleren in de praktijk in steeds meer gebieden via voortdurende verlengingsbesluiten als een te grofmazig werkende bevoegdheid permanent wordt toegepast. Het scheppen van wettelijke mogelijkheden voor korte snelle acties zou de noodzaak voor deze grofmazige toepassing kunnen beperken en daar staan wij positief tegenover. Wel komt dan de vraag naar voren welke waarborgen gelden voor de burger tegen een wellicht te gemakkelijke inbreuk op zijn rechten. Een degelijke proportionaliteits- en subsidiariteitstoets door de officier van justitie mag ook in dergelijke situaties niet ontbreken. De officier van justitie zou in dat kader de afweging moeten maken of toepassing van strafvorderlijke bevoegdheden niet de voorkeur verdient boven het bestuursrechtelijke instrument van preventief fouilleren. Toetsing op het niveau van een hulpofficier van justitie lijkt ons te leiden tot een uitholling van deze noodzakelijke waarborg.

Voor zover het wetsvoorstel de aanhoudingsfouillering betreft, merk ik nog het volgende op. In de Memorie van Toelichting bij dit deel van het wetsvoorstel, wordt het jaarverslag 1998 van de Nationale ombudsman aangehaald. Ik constateer dat in dit jaarverslag de mogelijkheid van een verruiming van de fouilleringsbevoegdheid ten aanzien van verdachten werd besproken. Nu de aanhoudingsfouillering in het wetsvoorstel ziet op elke persoon die door de politie wordt vervoerd, voorziet dit voorstel in een ruimere bevoegdheid dan in het jaarverslag aan de orde was. Vanwege de reikwijdte van de nu voorgestelde bevoegdheid, vraag ik uw aandacht voor een goede balans tussen het belang van de veiligheid van de politie en derden aan de ene kant en het waarborgen van het grondwettelijke recht op onaantastbaarheid van het lichaam aan de andere kant.

Het onderzoek is nog niet afgerond. Gelet op uw verzoek om vóór 1 juni 2011 op uw concept wetsvoorstel te reageren heb ik ervoor gekozen de bovengenoemde aandachtspunten in dit stadium al aan u voor te leggen. Deze aandachtspunten zullen in het kader van het onderzoek verder worden uitgediept. Ons rapport zal daarom wellicht ook een nuttige inbreng opleveren voor de parlementaire behandeling.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

